

Odposlechy a špionáž - německo-česká realita za studené války

Česko-německá exkurze pro studenty ZČU a Uni Pasov

Klíčová slova: ODPOSLECHOVÁ STANICE / POHLED DO EVROPY /FALEŠNÁ HRANICE / „AKCE KÁMEN“

Anotace: Dnešní hranice mezi Bavorskem a Českou republikou nepředstavuje (s výjimkou dočasných omezení způsobených aktuální epidemickou situací) již více jak třicet let překážku pro svobodný pohyb obyvatel obou zemí. Exkurze nabízí nahlédnutí do „hraniční“ reality v době studené války, a to jak na české, tak na bavorské straně. Přejítí hranice byl doslova o život, téměř nikomu se nedalo věřit, nepřítel za hranicemi musel být sledován. Ostraze hranic a přípravě na boj s nepřítelem byl podřízen veškerý život v příhraničím regionu. Součástí exkurze bude kromě prohlídek navštívených míst rozhovor s pamětníkem a samostatná tvůrčí práce studentů v česko-německých skupinách.

Místo:

Hohen Bogen: Na vrcholu táhlé dominantní hory poblíž hranice vzniklo v 50-60. letech 20. století několik vojenských objektů americké, německé a francouzské armády. Později zde byla vytvořena odposlouchávací stanice NATO, sloužící k monitorování všech radiových hovorů v komunistickém Československu. Nová, moderní věž stanice byla dokončena teprve v roce 1990 a zůstala již prázdná. Během 90. let armáda základnu opustila. Dnes je objekt pod památkovou ochranou a vzniká zde soukromé Muzeum studené války.

Bad Kötzing: V bývalých kasárnách německého Bundeswehru je dnes bývalými vojáky, sloužícími na Hohen Bogen, provozováno malé muzeum s odposlouchávací technikou. Výklad i své osobní vzpomínky nám zde poskytne jeden z nich, pan Anton Edl (samozřejmě umí i výborně česky!)

Všeruby: Malé městečko v těsné blízkosti hranic, známé mj. krátkým pobytem Boženy Němcové, patřilo k několika místům u hranic s Německem a Rakouskem, v nichž se na přelomu 40. a 50. let 20. století realizovala tzv. akce Kámen. Tajní agenti komunistické bezpečnosti sem lákali občany Československa nespokojené s komunistickým režimem a nabízeli jim převedení přes hranice do svobodného světa. Nebozí běženci v domněnání, že již hranice skutečně přešli, vypověděli na fingované „americké“ stanici vše o své smýšlení, činech proti komunistické totalitě a hlavně o svých přátelích a spolupracovnících. Následně byli československými policisty či pohraničníky zatčeni a léta vězněni, stejně jako osoby, které nechtěně udali. Vedle místa, kde se nacházela ona falešná hranice, navštívíme též místní hřbitov, který je zajímavou ukázkou toho, jak se v současné době vyrovnáváme s konfliktní česko-německou minulostí.

Další info:

Filmy k operaci „Akce kámen“

Swingtime, 2006, Režie: J. Plisenský: <https://www.youtube.com/watch?v=1Y1gipRB6M&t=137s>

ČT Tajné akce Stb: Kameny: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10209991308-tajne-akce-stb/409235100221004-akce-kameny/>